

Chlapci s psychiatrickou zátěží v Diagnostickém ústavu pro mládež, Praha 2

Mgr. Martin Kadeřábek, Mgr. Hana Novotná

Charakteristika zařízení

Diagnostický ústav pro mládež (DÚM) je zařízením pro výkon ústavní a ochranné výchovy pro chlapce od ukončení povinné školní docházky do 18 let (popř. do 19 let), kteří jsou zde umístěni na základě rozhodnutí soudu o nařízení předběžného opatření, ústavní výchovy (ÚV) nebo uložení ochranné výchovy (OV). Jedná se o školské zařízení, které spadá do resortu MŠMT ČR (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).

Chlapci jsou do zařízení nejčastěji umisťováni kvůli výskytu symptomů poruch chování, které se projevují různou intenzitou rizikového chování. Příčinou symptomů poruch chování nebo podílem na jejich výskytu u některých chlapců může být také psychiatrická zátěž, přičemž hranice mezi výchovnými a zdravotními problémy není zpravidla jasně diferencovaná.

V průběhu pobytu prochází chlapci komplexním diagnostickým vyšetřením, jehož délka by zpravidla neměla přesáhnout 8 týdnů (v praxi se však jedná o delší dobu, v průměru kolem 4 měsíců z důvodu časové náročnosti soudních procesů). Jedná se však o diagnostiku speciálně-pedagogickou a psychologickou, nikoliv zdravotní. DÚM nedisponuje zdravotnickým personálem, tudíž chlapci s podezřením na psychiatrickou zátěž jsou objednávaní do veřejných psychiatrických ambulancí, v případě akutních problémů tj. ohrožení svého zdraví nebo života či života nebo zdraví ostatních (afektivní raptury, sebeпоškození, pokusy o sebevraždu atp.) je jim podle intenzity domlouvána hospitalizace v dětských psychiatrických nemocnicích, kam jsou převážně pracovníky DÚM či rychlou záchrannou službou zpravidla s asistencí Policie České republiky.

Na základě získaných dat z komplexního diagnostického vyšetření jsou vybírána nejvhodnější následná zařízení, přičemž hlavním cílem je zkrátit dobu pobytu v zařízení ÚV/OV na nezbytně nutnou dobu a ve spolupráci s rodinou nebo náhradní rodinou dosáhnout brzkého návratu dítěte do domácího prostředí.

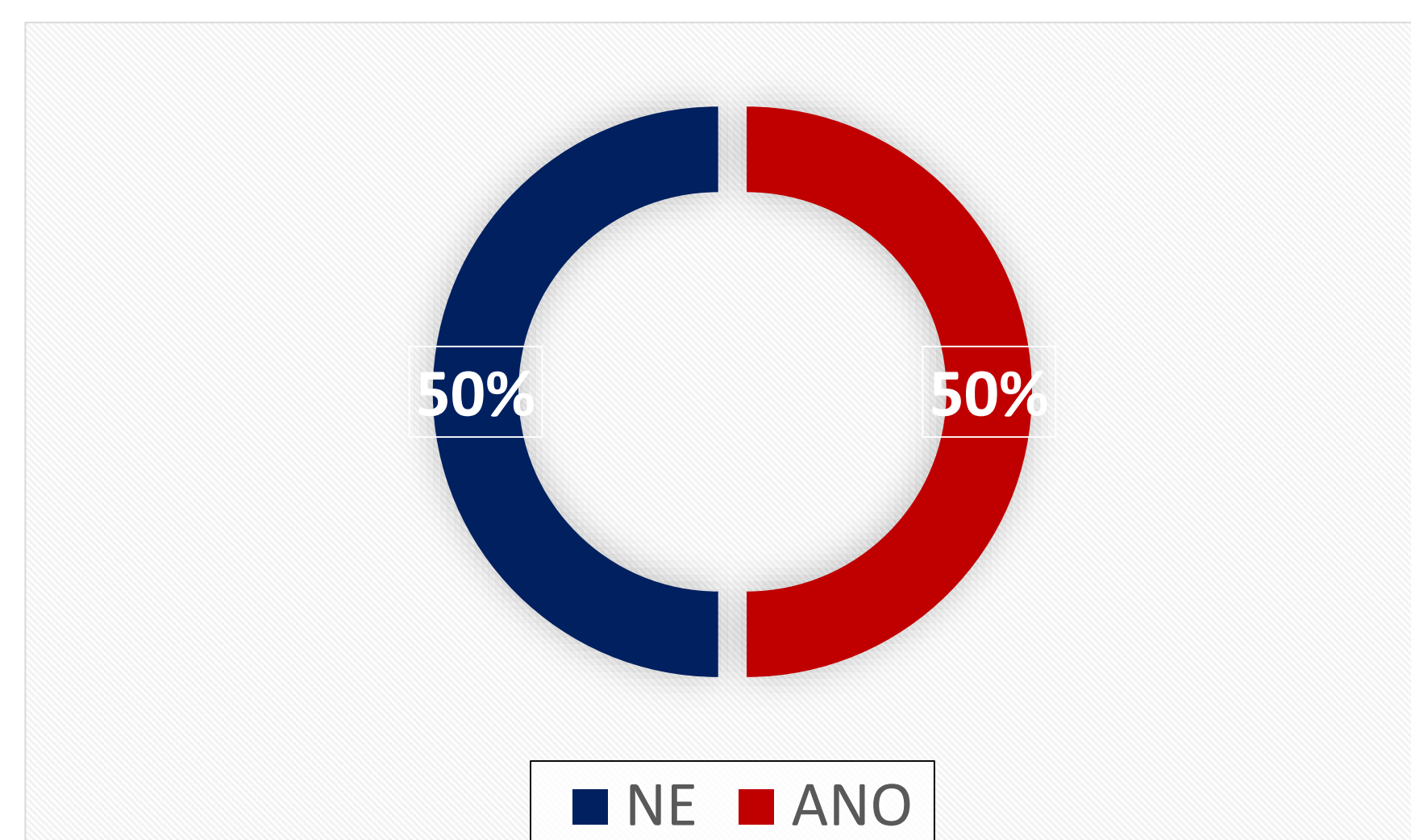
V působnosti DÚM je 11 zařízení, přičemž pouze jedno (Výchovný ústav Husův domov ve Dvoře Králové nad Labem) se specializuje na péči o děti, u kterých v důsledku jejich neurologického poškození, psychického nebo psychiatrického onemocnění, dochází k závažným poruchám chování.

Psychiatrická péče

Ve školním roce 2018/2019 bylo do DÚM přijato na základě soudního rozhodnutí 80 chlapců.

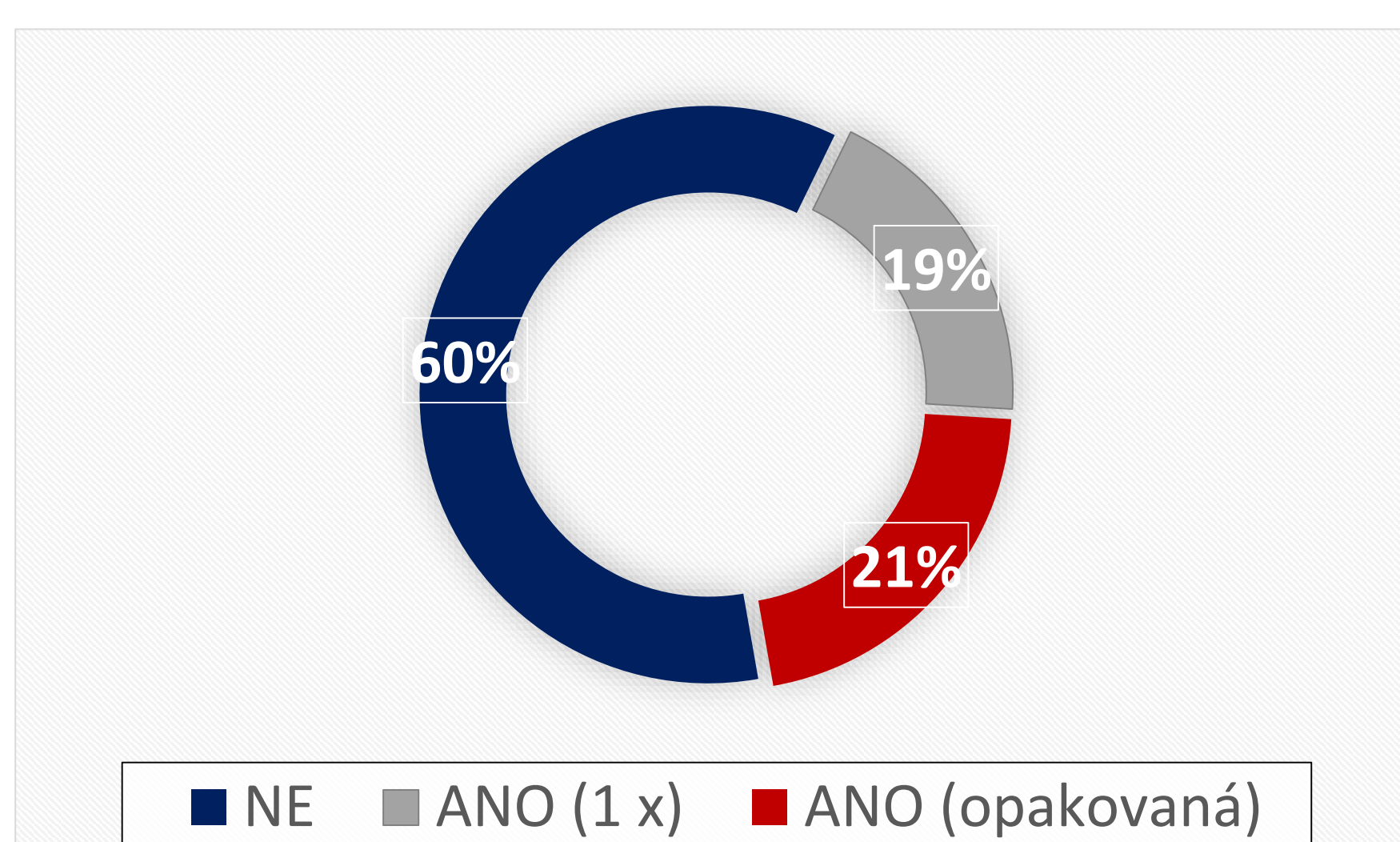
Ambulantní psychiatrická péče

- před nástupem do DÚM mělo zkušenost s ambulantní psychiatrickou péčí 40 chlapců

Hospitalizace v dětských psychiatrických nemocnicích (DPN)

- před nástupem do DÚM mělo zkušenost s pobytem v DPN 31 chlapců, z toho u 17 chlapců se jednalo o pobyty opakované

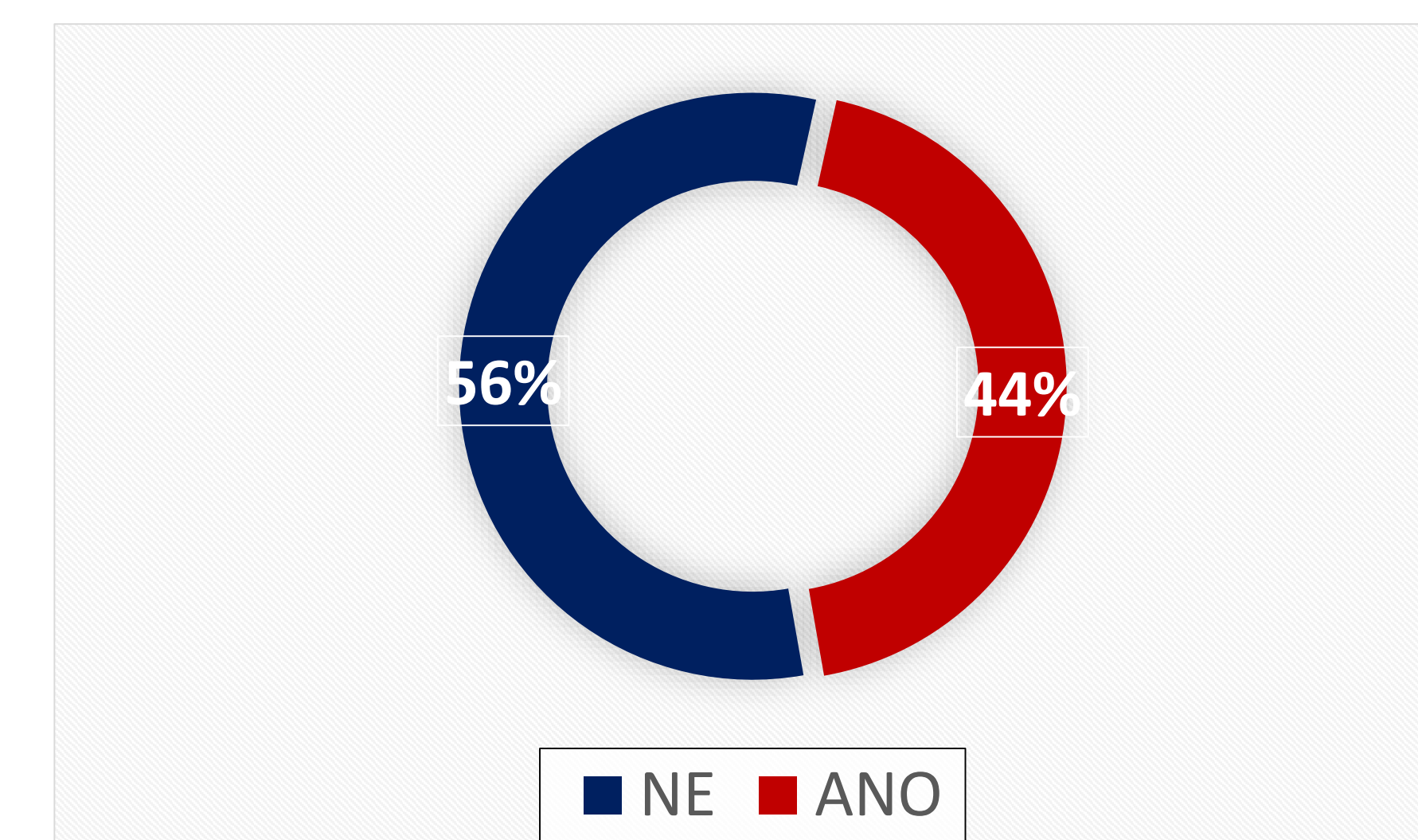
- 7 chlapců bylo do DÚM přijato bezprostředně z DPN, kdy si je zákonní zástupci odmítli převzít nazpět do péče
- během pobytu v DÚM byla hospitalizace iniciovaná u 5 chlapců (tj. 6%), všichni již měli s předchozím pobytem v DPN zkušenost
- u 4 chlapců byla iniciována hospitalizace opakovaně (zejména z důvodu sebeпоškození, pokusů o sebevraždu či mimořádně agresivním rapturám v DÚM)
- 2 z nich posléze nebyla nařízena ústavní výchova, ale byl jim rodinnými příslušníky vyjednan dlouhodobý pobyt ve zdravotnickém zařízení (sanatorium, DPN), 2 byli přemístěni do VÚ Husův domov ve Dvoře Králové nad Labem

Pobyt v detoxikačním centru

- 10 chlapců (tj. 12,5%) absolvovalo pobyt v Dětském a dorostovém detoxikačním centru v Praze, nebo v obdobném typu zařízení, v období před nástupem do DÚM
- u 4 chlapců byl pak pobyt iniciován během pobytu v DÚM, kdy se chlapci do zařízení vrátili ze samostatné vycházky, z pobytu mimo zařízení nebo útěku v akutně intoxikovaném stavu

Medikace

- 35 chlapců mělo před nástupem do DÚM zkušenost s užíváním psychiatrické medikace

- během pobytu v DÚM užívalo psychiatrickou medikaci 32 chlapců, z toho zhruba pětina chlapců byla farmakologická léčba během pobytu v DÚM znovu zahájena (poté, co jí chlapci svévolně přerušili)

Nejčastější diagnózy chlapců

- hyperkinetická porucha chování (ADHD)
- poruchy chování a emocí
- poruchy chování a přizpůsobení
- deprese
- úzkostné poruchy
- disharmonický vývoj osobnosti
- často se jedná o kombinace diagnóz

Závěry

- polovina chlapců přicházejících do DÚM má zkušenost s psychiatrickou péčí, z toho 78% s pobytem v dětské psychiatrické nemocnici
- zhruba 44% z chlapců v DÚM by mělo pravidelně užívat psychiatrickou medikaci
- školská zařízení v ČR (tj. diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou, výchovné ústavy) nezaměstnávají zdravotnický personál
- v Čechách existuje pouze jeden výchovný ústav (VÚ Husův Domov) zaměřující se na chlapce ve věku 15 – 18 let s nařízenou ÚV nebo uloženou OV, u kterých dochází v důsledku psychiatrického onemocnění k poruchám chování; kapacita zařízení je 29 míst x kapacita ostatních výchovných ústavů je 461 míst

K zamyšlení...

- co dělat v případech, kdy dítě ve školském zařízení odmítá užívat předepsanou medikaci?
- kdo psychiatrickou péči doporučuje? Není u dětí s výchovnými problémy nadužívána? Tzn. neprochází příliš mnoho dětí s výchovnými problémy zdravotnickými zařízeními zbytečně?
- a naopak patří do školských zařízení děti s významnou psychiatrickou zátěží? Případně do jakých?

